

Archeologienota met beperkte samenstelling Gent – John Kennedylaan 51

Natasja Reyns

Bornem
2024

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer

D/2024/12.807/163

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	8
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	8
2.3.2	Beschrijving geplande werken	9
2.3.3	Werkwijze	14
2.4	Assessmentrapport	15
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	15
2.4.2	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	17
2.4.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	17
3	Samenvatting	18
4	Bibliografie	19
4.1	Publicaties	19
4.2	Websites	19
5	Bijlagen	20
5.1	Archeologische periodes	20

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch volledig binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

Omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn, betreft het een archeologienota met beperkte samenstelling.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2024J302

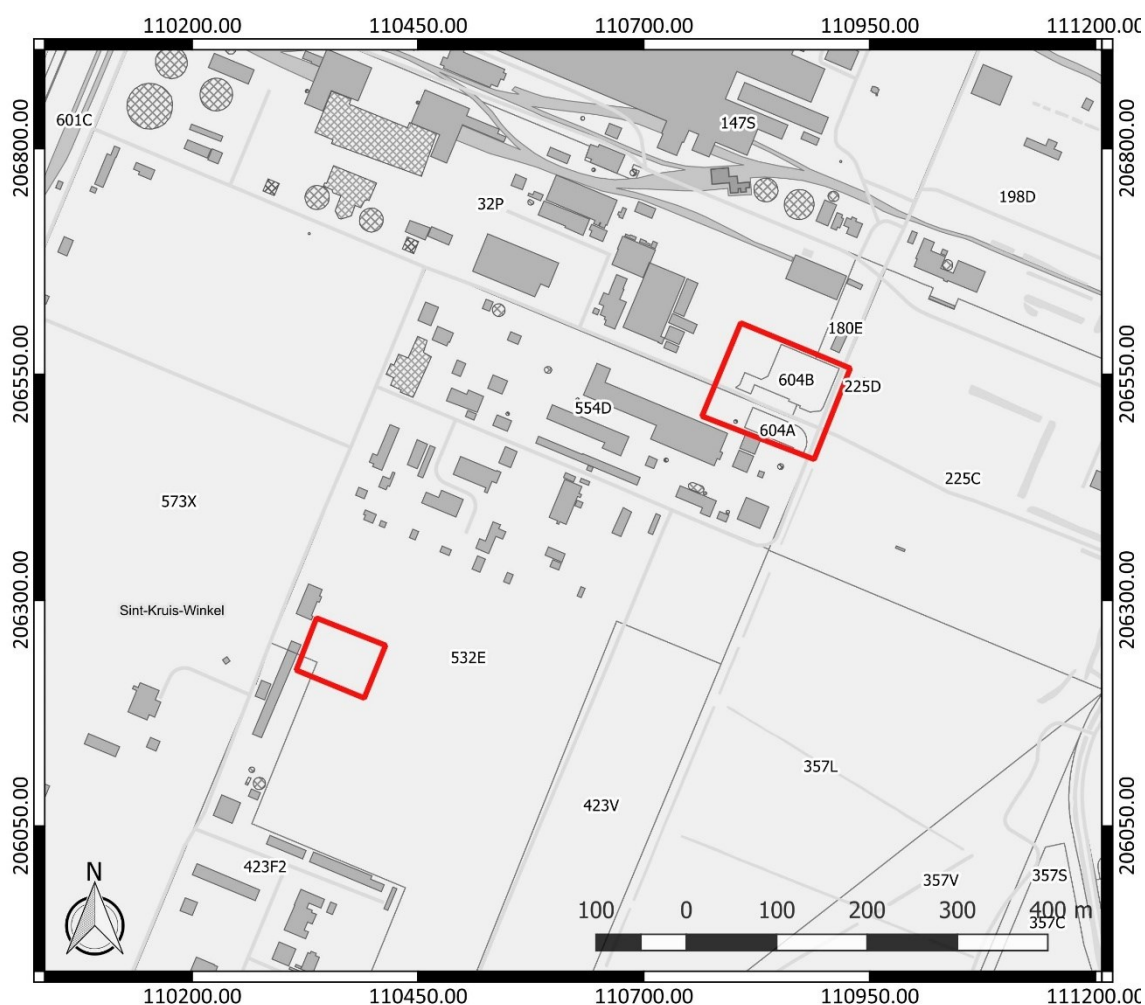
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Gent, John Kennedylaan, Sint-Kruis-Winkel

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 110315, 206607
- 110928, 206191

Kadastraal plan:

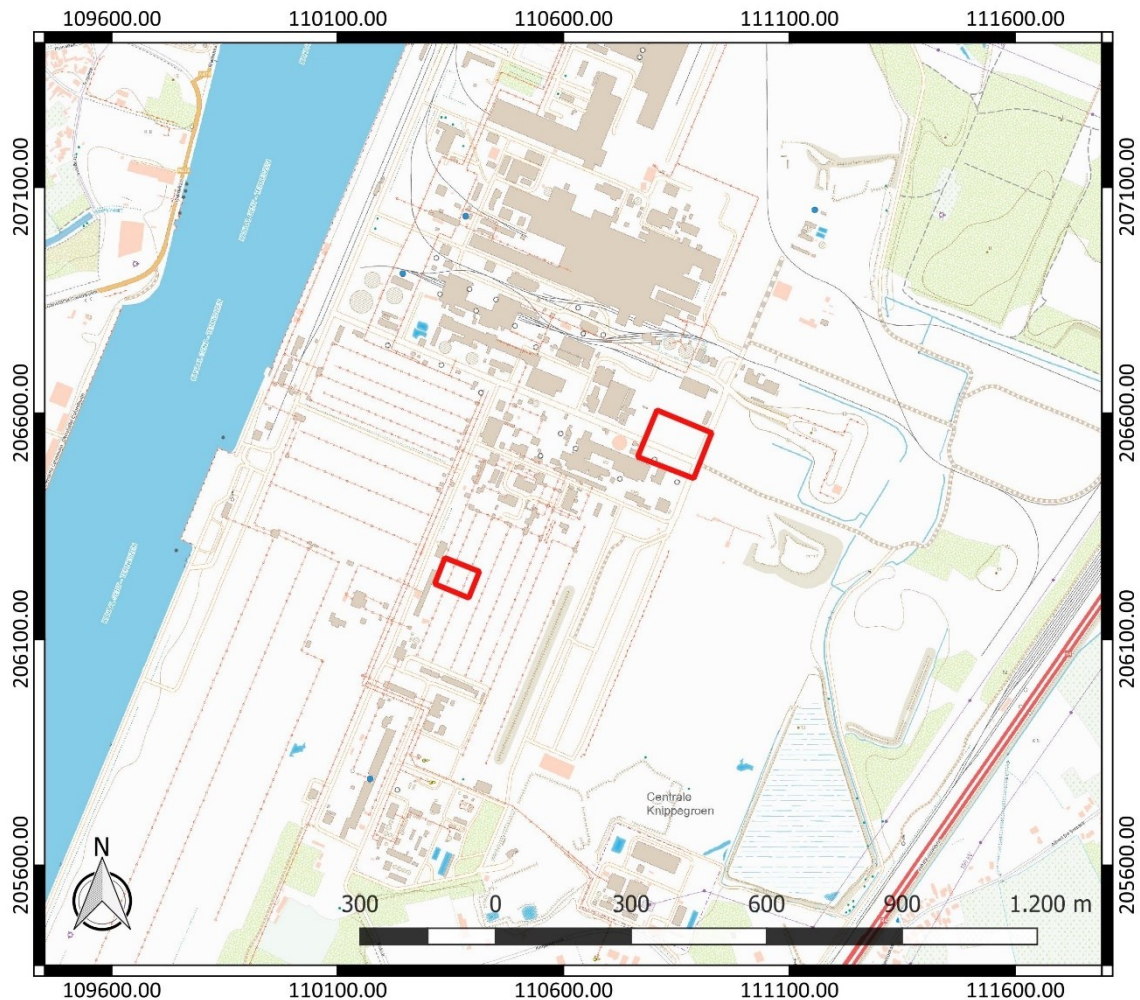


Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Gent, Afdeling 14, sectie D, nummers 32P, 225C, 423F2, 532E, 554D, 604A en 604B

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 19.640 m²

Topografische kaart:

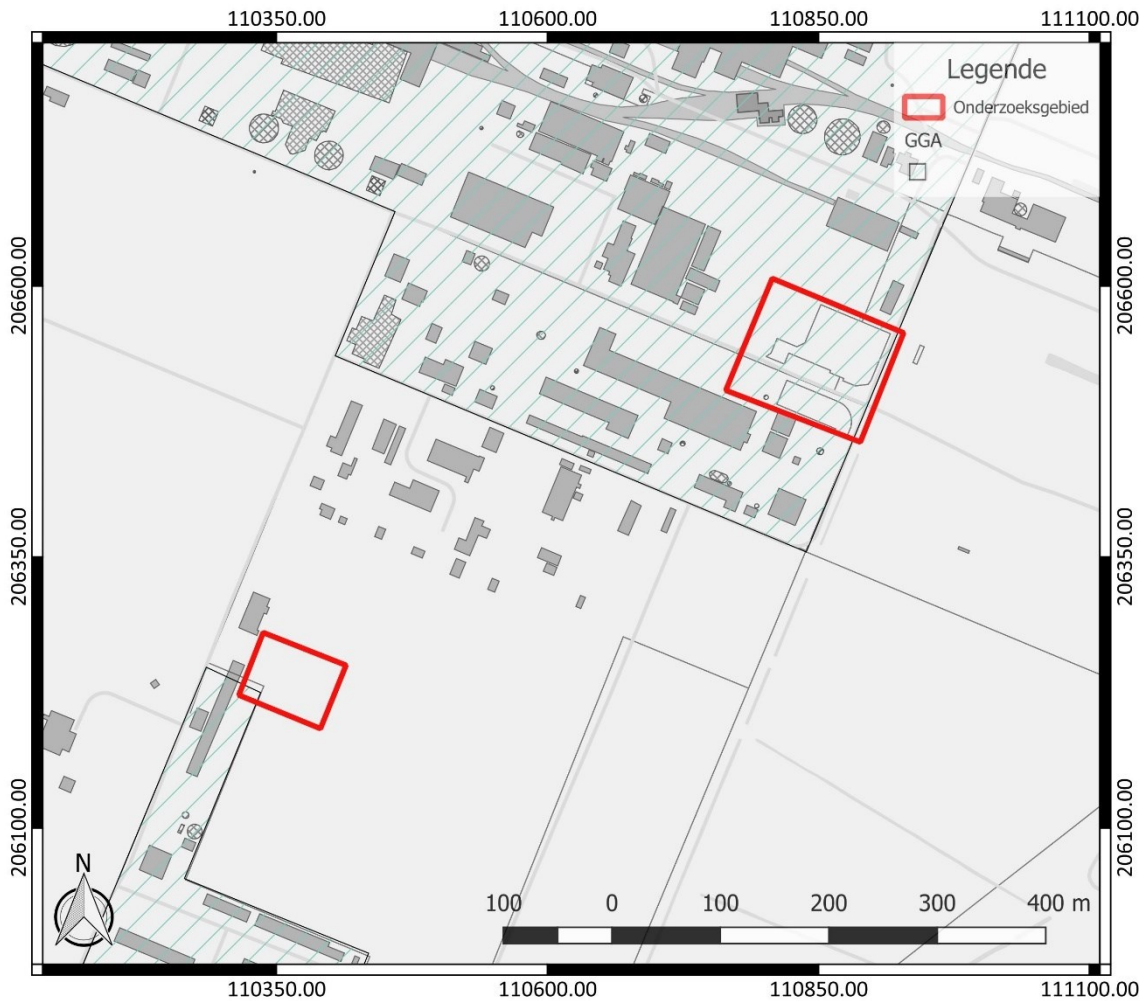


Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 22/10/2024 – 28/10/2024

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek

Verstoorde zones: het onderzoeksgebied is deels gelegen ter hoogte van GGA gebied. Dit is een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten is.



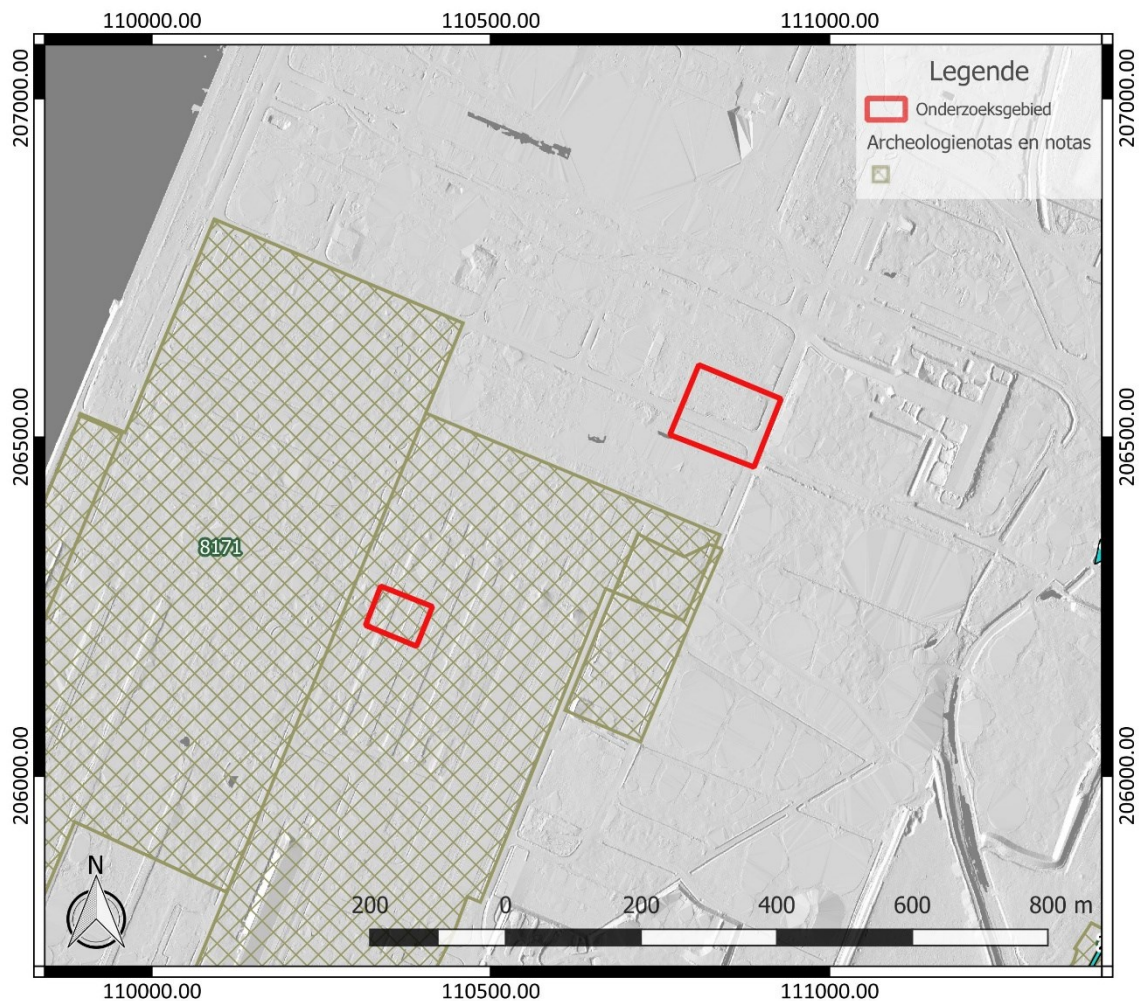
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de GGA gebieden, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.2 Archeologische voorkennis

De zuidelijke zone van het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van een eerder opgemaakte archeologienota (ID 26844).³ Die kwam tot het besluit dat de werken die gepland werden op het terrein nagenoeg geen bedreiging voor het oorspronkelijk aanwezige bodemarchief vormden. Slechts in enkele zones met een zeer beperkte oppervlakte reikten de geplande bodemingrepen dieper dan het niveau waarop het oorspronkelijk bodemarchief verwacht werd. Het ruimtelijk inzicht dat mogelijk was in geval van verder vooronderzoek ter hoogte van deze zones beperkte sterk het potentieel op kennisvermeerdering. Omdat de geplande werken nagenoeg geen bedreiging voor het oorspronkelijke bodemarchief vormen, en er ook geen of nauwelijks kenniswinst te behalen is in geval van verder vooronderzoek in functie van de geplande werken, werden in het kader van de geplande werken op het terrein geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.⁴

³ Reyns 2023

⁴ Reyns 2023, 17



Figuur 4: Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de reeds opgestelde archeologienota's ter hoogte van en in de omgeving van het onderzoeksgebied, weergegeven op de Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (www.geopunt.be)

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: niet van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

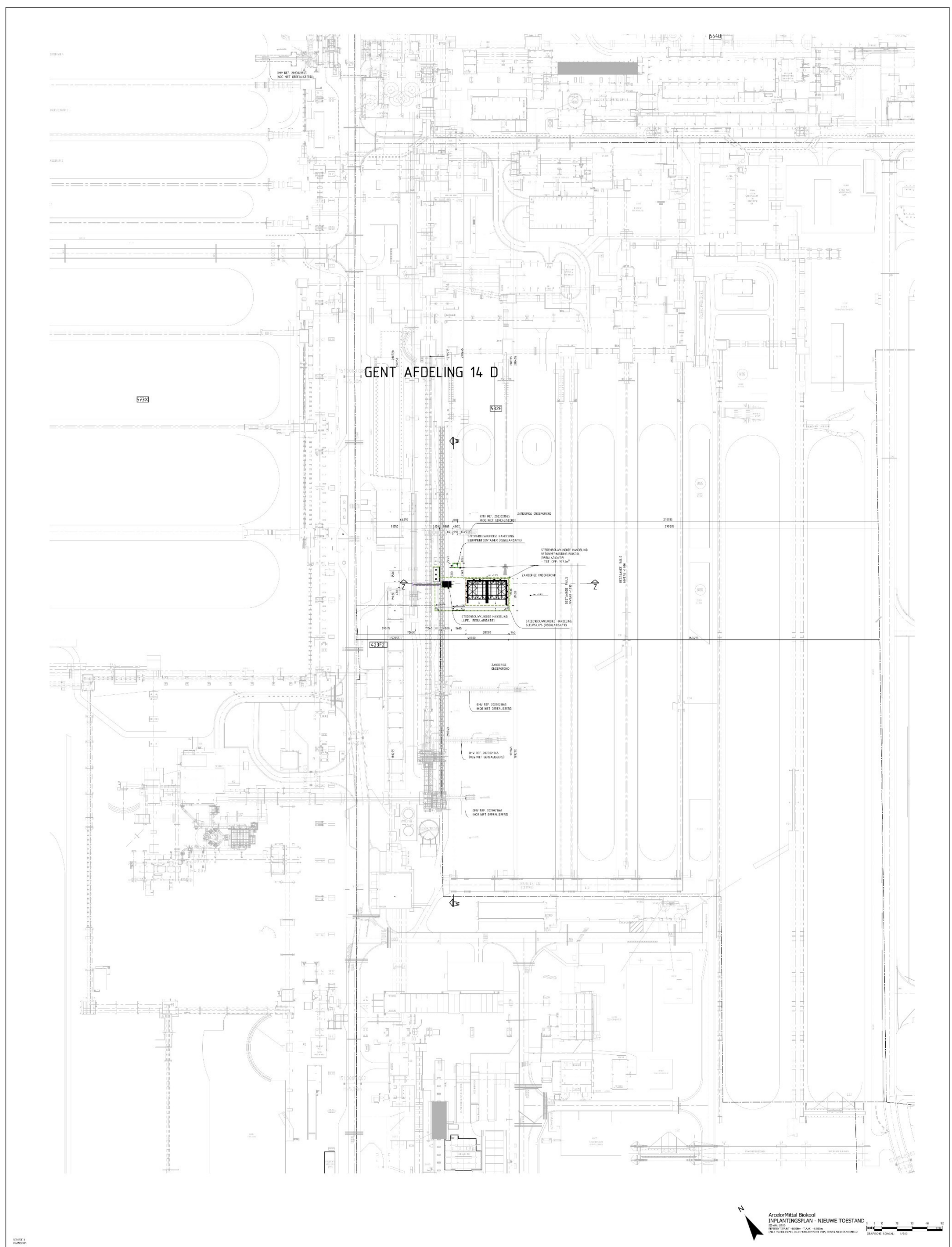
Er wordt een vergunning aangevraagd voor twee verschillende zones. De noordelijke zone wordt zone Torero genoemd en de zuidelijke zone wordt zone Biokool genoemd.

De meeste handelingen die aangevraagd worden, zijn regularisaties. Het gaat om handelingen die niet eerder vergund zijn of die in het verleden vergund zijn maar afwijkend uitgevoerd zijn. In het kader van de aan te vragen regularisaties worden geen nieuwe bodemingrepen gepland.

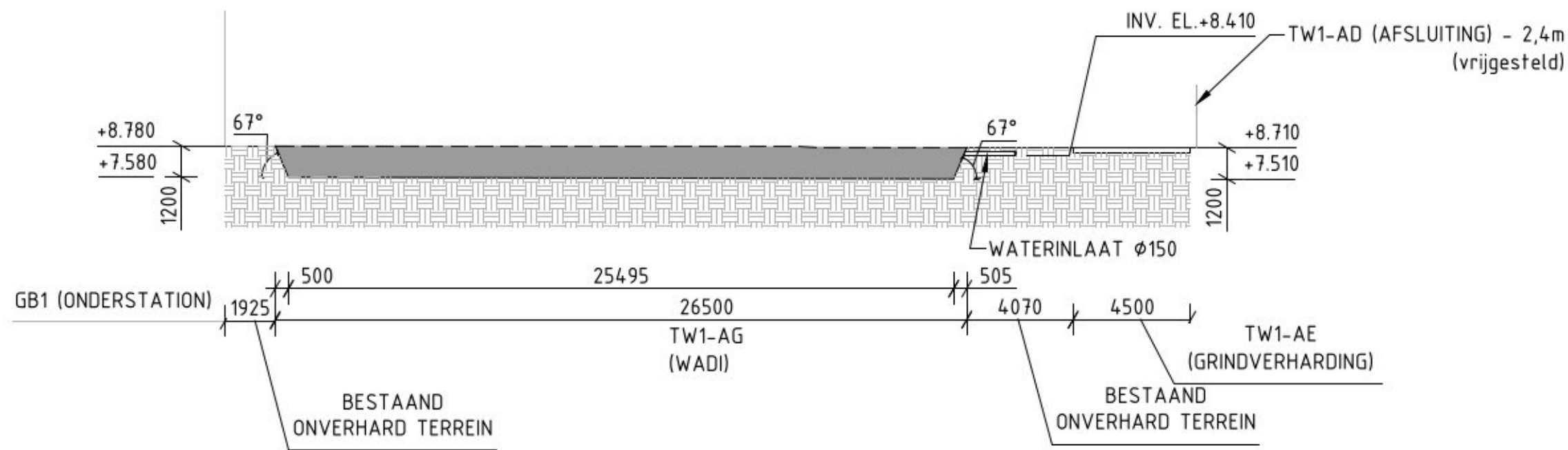
Wel wordt de aanleg van twee nieuwe wadi's aangevraagd in de zone Torero. Deze wadi's waren in het verleden vergund, maar werden niet uitgevoerd. Ze worden nu opnieuw aangevraagd, maar hun vorm en locatie wijkt licht af van de vergunde toestand. De nieuwe wadi's worden ca. 1,0 tot 1,20 m diep aangelegd. Ze bevinden zich in het noordwesten en in het noordoosten van de zone Torero.



Figuur 5: Overzichtplan



Figuur 6: Ontwerpplan zone Biokool



Figuur 8: Snede wadi

2.3.3 Werkwijze

Een archeologienota met beperkte samenstelling mag worden opgesteld omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn.⁵

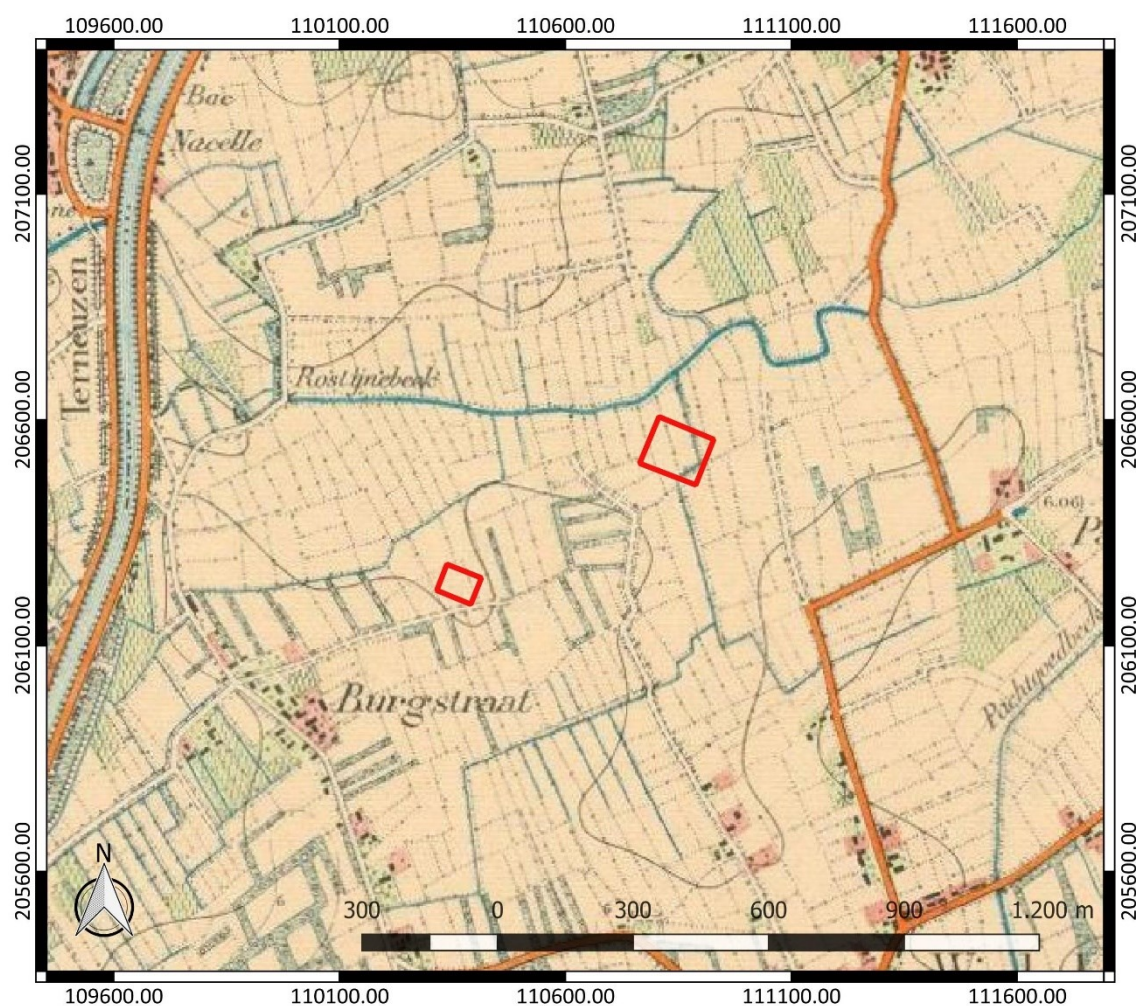
Deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt opgesteld met betrekking tot werkzaamheden op een terrein dat in het verleden opgehoogd werd (zie verder) en dat ook voor een groot deel gelegen is in GGA gebied. De geplande bodemingrepen in het kader van de geplande werken kennen een erg beperkte verstoringsdiepte. Hierdoor kan met aantoonbare zekerheid gesteld worden dat het oorspronkelijke bodemarchief niet bedreigd wordt door de geplande werken. Het assessmentrapport blijft daarom beperkt tot het doorslaggevende aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.

⁵ Code van Goede Praktijk 4.0, 108

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

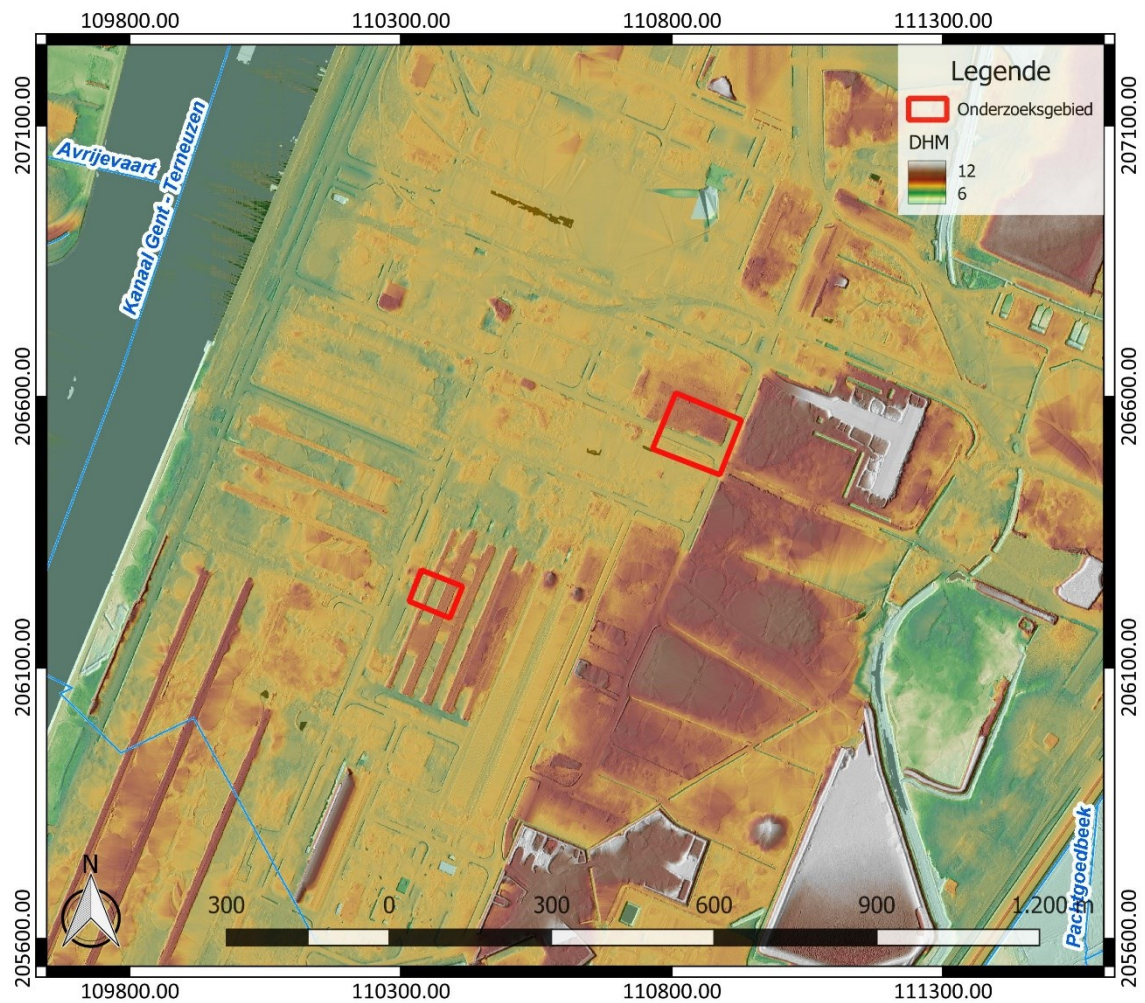
Het onderzoeksgebied bevindt zich in het Gentse havengebied. Het bevindt zich net ten oosten van het Kanaal Gent-Terneuzen. Bij de voorbereiding van de opmaak van de archeologienota bleek dat het terrein in het verleden sterk opgehoogd is. Een topografische kaart uit 1893 geeft aan dat het onderzoeksgebied oorspronkelijk op een hoogte van ca. 5 m TAW te situeren was. Een vergelijking met de hoogte van het terrein vandaag de dag geeft aan dat het terrein momenteel een hoogte kent van gemiddeld 7,8 tot 9,2 m TAW. Dit betekent dat het terrein in het verleden ca. 2,8 tot 4,2 m opgehoogd is.



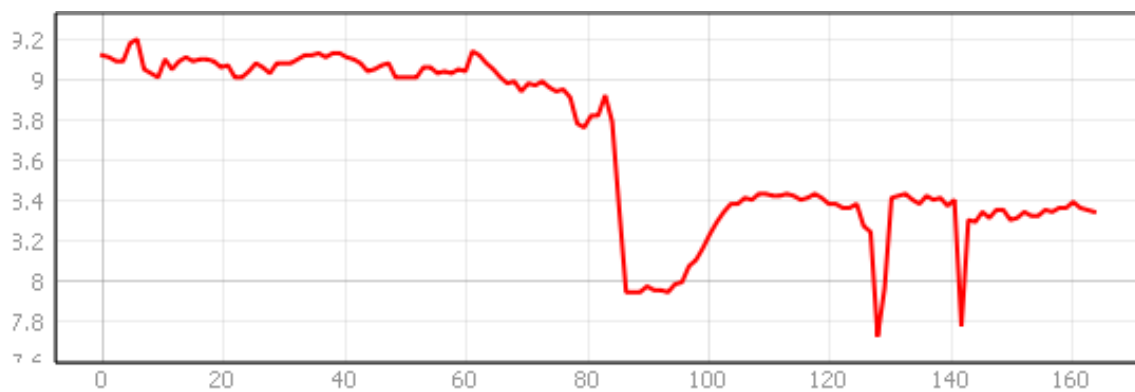
Figuur 9: Topografische kaart uit 1893 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

De ophoging vond plaats in het kader van de uitbreiding van de haven van Gent. Vandaag de dag is het terrein gelegen nabij het Kluizendok en het kanaal Gent – Terneuzen. De aanleg van het Kluizendok en de ophoging van het aansluitende industriegebied vonden eind jaren 1990 plaats.⁶

⁶ Woltinge 2017, 35



Figuur 10: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)



Figuur 11: Hoogteverloop zone Torero van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

2.4.2 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Tijdens de voorbereiding voor de opmaak van de archeologienota bleek dat het terrein in het verleden opgehoogd werd. Het terrein bevindt zich in het gebied van de Gentse haven, vlakbij het kanaal Gent-Terneuzen en het Kluizendok. Het industriegebied dat hierop aansluit werd in het verleden sterk opgehoogd. Een vergelijking met de hoogtes aangeduid op een topografische kaart uit 1893 toont aan dat het terrein in het verleden ongeveer 2,8 tot 4,2 m opgehoogd moet zijn. Volgens de topografische kaart uit 1863 was het terrein immers te situeren op een hoogte van ongeveer 5 m TAW, terwijl dat vandaag een hoogte tussen 7,8 tot 9,2 m TAW is.

Wat is de impact van de geplande werken?

Voor het terrein wordt voornamelijk de regularisatie van reeds uitgevoerde werken aangevraagd. Nieuwe bodemingrepen omvatten de aanleg van twee nieuwe wadi's. Die zullen een verstoringsdiepte tot ca. 1,20 m kennen. De wadi's worden in het noorden van de noordelijke zone van het onderzoeksgebied aangelegd en liggen daarmee volledig in GGA gebied. Daardoor kunnen we stellen dat de bijkomende negatieve impact van de geplande werken verwaarloosbaar is.

2.4.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt geen verder archeologisch vooronderzoek nodig. We kunnen namelijk aantonen dat de geplande werken op het terrein geen bedreiging voor het oorspronkelijke bodemarchief vormen. Een vergelijking met oude topografische kaarten maakt duidelijk dat het terrein in het verleden ongeveer 2,8 tot 4,2 m opgehoogd werd. De nieuwe werken die nu gepland worden, hebben een verstoringsdiepte van maximaal ca. 1,20 m. Daarenboven stellen we vast dat de nieuwe bodemingrepen die gepland worden, volledig in GGA-gebied gelegen zijn.

Aangezien de geplande werken geen bedreiging voor het oorspronkelijke bodemarchief vormen en de nieuwe bodemingrepen volledig gesitueerd zijn in GGA-gebied, worden in het kader van de geplande werken op het terrein geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een vergunningsaanvraag voor de regularisatie van een aantal uitgevoerde werken en ook de aanleg van twee nieuwe wadi's, diende een archeologienota opgemaakt te worden. Bij de voorbereiding van het bureauonderzoek bleek dat het terrein in het verleden sterk opgehoogd werd en dat de geplande werken het oorspronkelijke bodemarchief niet zullen raken. Ook bleek dat de nieuwe bodemingrepen die gepland worden, volledig in GGA-gebied gelegen zijn.

Daarom volstond de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling. We kunnen zoals gezegd aantonen dat de geplande werken geen bijkomende bedreiging voor het oorspronkelijk aanwezige bodemarchief vormen. De ligging van de nieuw geplande bodemingrepen in GGA-gebied betekent verder ook dat er geen archeologisch erfgoed meer te verwachten is. Daarom worden in het kader van de geplande werken op het terrein geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Code van Goede Praktijk 4.0

Reyns, N., 2023: *Archeologienota met beperkte samenstelling Gent – John F. Kennedylaan 51*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 1783).

Woltinge, I., 2017: *Archeologienota met beperkte samenstelling Gent-Wondelgem, Willem van Rubroeckstraat*, Bassevelde (BAAC Vlaanderen Rapport 612).

4.2 Websites

Cartesius (2024)

<https://www.cartesius.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2024)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2024)

<http://www.geopunt.be/>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

